

KÖZMŰVELŐDÉS

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KATHOLIKUS HETILAP.

Felelős szerkesztő: Soóthy Gyula.

A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek az egyházmegyei pénztár (Gyulafehérvár vár) címére, reklamációk pedig a kiadóhivatalnak (Papp György) küldendők.

Megjelenik minden csütörtökön.

Az előfizetés díjai:

Egész évre	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8 Kor
Félévre	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4 "
Negyedévre	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2 "
— Hirdetések díjszabás szerint. —										

Dr. Prohászka Ottokár püspök beszéde

(a Pázmány-egyesület római zárúdoklata alkalmával)
1908. okt. 8—12.

A Te ünneped, Szentséges Atyánk, öröme a katolikus világnak, de egyúttal nagy öröme a katolikus Magyarországnak is, mely a halhatatlan emlékü Pázmány bíbornokról elnevezett író- és újságíró-egyesület vezetése alatt ide sietett, hogy lelkes és örvendező szóval feltárja Előtted mindazt, amit lelkeinkben érezünk. A lélek legszentebb érzelmei vezettek bennünket e helyre. Idehozott bennünket a hit s az egyház és annak sziklája, alapja iránt táplált szeretet és buzgóság. Te vagy ez a szikla, Szentséges Atyánk! Ide kényszerített bennünket fiúi kegyeletünk az atyai ház, az Isten háza, az igazság alapja és oszlopa iránt s ennek a háznak elüljárója és atyja Te vagy! Nemcsak közéje számlálatni akartunk az Ur Jézus bárányainak, hanem meg is akartunk jelenni, a pástort színről-színre akartunk látni s ennek a nyájnak pástora

ismét Te vagy. A lelkeknek tehát sziklája, atyja és pástora vagy.

Három erős, szét nem szakítható kötelék fűzi Hozzád nemzetünket. „Hitében erős; őrszi Szent István régi jeles hagyományait; buzgósággal és áldozatrakésséggel viseltetik a Szentszék iránt; ide kötik nem csupán a hitnek, hanem egyúttal a szeretetnek kötelékei.“ Magyarország falvaiban és pusztáin, hegyein és rónáin mindenfelé imádkoznak Érted ebben az október hónapban. Papságunk a nyugalom éveiből nehezebb körülmények közé hajtva, napról-napra jobban átérzi Szent Epiphaniusnak azt a híres mondását, hogy „minden dolognak az Anyaszentegyház a kezdete.“ Szívükből óhajtat az egyházzal ragaszkodni, szent szándéka a pápát mindnyájunk atyjaként tisztelni, intéseit és parancsait megfogadni. A magyar társadalom előkelőbb osztályai lassankint kiragadiatnak a közöny aluszékonyságából s az Isten fiai nagyszerű gondolatainak lesznek szövívői. Erősíts és

áldj meg e hitünkben Szentséges Atyánk valamennyiünket. A hitben való megerősítés e kegyelmére minden más foglalkozású ember mellett legnagyobb szükségük az írónak és hírlapíróknak van, akik bennállva a szellemek modern harcában, küzdelmeiket úgy harcolják végig, hogy a hitet megőrizték. Mindenünnen romboló szelek támadnak bennünket; dobálnak a viharos hullámok; a kétely szelleme sötét éjet borít reánk; a történelmi kritika fel akarja forgatni a hit alapjait és még ezen köszál ellen is állandóan elkeseredetten intézi támadásait.

Vezérként követünk Téged, szent Atyánk ebben a harcban s hálás köszönetet mondunk nekünk adott utasításaidért. Vezérleted mellett műveljük az igazi tudományt s nem vetjük meg a tudományos módszert; tudjuk azonban azt is, hogy az üdvösség rendjében, a lélek habozása és kételyei között Általad világít Krisztus világossága s a kétellyel és kétségbeeséssel szemben békét és nyugal-

T Á R C A.

A gyulafehérvári székesegyház restaurációja.

A gyulafehérvári székesegyház restaurációja szépen halad előre. Az első építési ciklus, a kereszthajó déli karjának és a mellette fekvő régi sekrestyének helyreállítása a magyarigeni kőbányából szállított és mesterileg kifaragott mészkőből (ebből épített eredetileg is) az alapból kiindulva úgy külső, mint belső beletében nagy lépésekkel halad felfelé. Már az eddig végzett munka remek kivétel a legszebb reményekre jogosít a teljes sikerre nézve. Ugyanazért időszerűnek tartom már most feljegyezni, hogy a szoborművek, oszlopdiszkek és egyéb műfaragványok gipsz modellei és élethű kifaragásai Keszler János műépítésznek és társainak neveit örökítik meg, míg az egész műnek szakértő vezetésében Möller István műépítésznek és Fridli Sándor mérnöknek lesznek bokrak érdemei.

De nem célozom az alkalommal a restauráció eddigi munkálatait ismertetni, hanem csak a

helyreállítási munkálatok felügyeletére és ellenőrzésére alakított építő bizottságnak f. évi június 30-án tartott ülésében hozott határozatokról és azokkal összefüggő dolgokról akarom — nagyrésztben a jegyzőkönyv alapján — a Köz-művelődés olvasóit tájékoztatni. E határozatok fogják irányítani ugyanis a legközelebbi végrehajtandó munkálatokat.

Az eddigi munkálatok alapján megállapítottat, hogy a székesegyház kereszthajójának a XII. századbéli szintje (padlója, szintje) 28 cm.-rel magasabb volt a jelenleginél, mint ez a pillérek lábainál világosan kitűnik. Ez a szint a XIII. században, a tatárjárás után történt restaurációnál 38 cm.-rel lejjebb szállítottat. Most az első niveauak helyreállítása csak akkor volna lehetséges, ha a XIII. századbéli munkák nyomai eltávolítottatnának, megsemmisítettének, ami műtörténelmi szempontból nagy kár volna. Ugyanazért a művezető építész szakszerű felvilágosítása után akként döntött a bizottság, hogy a XIII. századbéli lesüllyesztett niveauat állítja helyre, mely a mai padlónál 10 cm.-rel fog mélyebben feködni. A fő- és mellékhajókban a XII. száz-

adbéli niveau 66 cm.-rel állott melyekben a a mostaninál, és ez, úgy látszik, a XIII. századbéli restaurálásnál is változatlanul megmaradt. A helyreállítás után le lesz süllyesztve a régíniveaura, miből kitűnik, hogy a kereszthajó padlója 56 cm.-rel lesz magasabb a hosszahajókéval s ennélfogva három lépcsőn fogunk felmenni a hosszahajókból a kereszthajóba.

A régi sekrestyében (déli kápolnában, kispapok öltözőjében) a talaj leasásánál egy XI. századbéli eredő és baptisteriumnak látszó építmény körvonalai tüntek elő. E rendkívül fontos emléket műrégészet szempontjából egészben megőrzendőnek talált a bizottság. A baptisterium szentélye a XIII. század szintjénél 18 cm.-rel magasabban fekszik. Ennélfogva a kápolna, illetve sekrestye padlója a helyreállítás után jóval magasabb lesz a hosszahajókéval. Hogy pedig a baptisterium a műértő közönségnek megközelíthető legyen, abba a sekrestye délkeleti sarkából a padozatba elhelyezendő buvó ajtó fog levelezni.

E pontnál a restaurálási munkálatok elé nagy akadályt látszott gördeneni a XVIII. század közepén ide épített Gyulaffy-féle kriptá,

OBERBAUER A. UTÓDA

BUDAPEST, IV. VÁCI-UTCA 17.

„a legjobb hírnevnek örvendő és legértékesebb szerek, ruhák, zászlok stb. gyára. „
Arjegyék kívánatra ingyen és bérmentve.

mat mi csak ebben a kösziklára épített házban fogunk találni.

Parancsaidat a műveltség és tudomány megújításáról különösen mi magyarok akarjuk követni, mivel hazánkat nemcsak a hitnek kötelei, hanem az emberi szempontok, tudniillik a római pápák jótéteményei is Hozzád fűzik, lévén azoknak neve nálunk halhatatlan. Hazánk a Szentszéknek mindig engedelmeskedett. A múlt századok hajjaival s a keresztény kultúra ellen intézett támadásokkal a történelem tanúsága szerint mindig kiváltképpen a Szentszék segítségével bánt el; bátyja volt a fényes kapuvál szemből, ma azonban már nem Keletről, hanem Nyugatról vidékeiről, a görög tudomány és a keresztényellenes kultúra részéről érik a keresztény műveltséget támadások s a nemzetek nem a külső ellenségek csapásai alatt, hanem a belső forrongásoktól omlanak össze. Miniket is egész erővel ér ez a támadás, de bizonyosan győztesen kerülünk ki a harcából, ha ezen pokoli ellenségekkel szemben megerősít bennünket Szentatyánk hitte és szeretete.

Hűek leszünk tehát, akik nem kételkednek, — bátrak, akik nem esnek kétségbe, — engedelmes gyermekek, akik intéseidet és parancsaidat szívesen megfogadják, Téged mesterük gyanánt követnek és atyjukként tisztelnek. Ezen ünnepélyes alkalommal, a Magyarok Nagyszonyának ünnepén hűséget, engedelmességet, gyermeki szeretetet fogadunk Neked s amint annak idején azt kiáltotta a lelkes magyarság királya felé, hogy életét és véréit áldozza érte, mi most ugyan-

azt hangoztatjuk: a Pápával és a Pápaért sötét ellenségeink ellen barcolni, élni és halni akarunk! Ezért főhászokod és hálás szívvel kívánjuk most, amikor megérted Szentatyánk papságod ötven éves jubileumát, hogy az Isten téged áldjon, védjen s a magyar nép javára még sokáig megtartson. Ezért szállnak az égbe imáink, erre szolgál minden igyekezetünk s gyermeki szeretettel felajánlott ajándékunk. Erősítsd meg Szentatyánk ezt a jó szándékunkat s add reánk isteni áldást jelentő apostoli áldásodat.

Egy gyári munkás — a katolikus sajtóért.

Ki tagadhatná, hogy a magyar munkástársadalomban akadnak még romlatlan lelkű, fenkölt gondolkozású egyének is, akik képesek magukat a tömeggondolkodás béklyóiból kiszabadítani s a nemesebb irány ösvényére lépve, egy szebb, egy biztatóbb, egy megnyugtatóbb cél felé törekedni.

Vannak, hála Istennek, józanul gondolkozó, nemesen érző, erényes, jellemes munkásaink is, akikre nincsen hatással a megtévesztő tanok hirdetőinek álnok, önző bölcselkedése, akik a népboldogítás hazugságaitól jót nem remélnék, attól elfordulnak, s a saját józan ítéletüket követve, a munkásügyet a jog- és államrend megsértése nélkül, igazságos, becsületes alapon óhajtják megfelelő helyzetre emelni.

Kevés ugyan még az ilyen tündöklő vezéresillagoknak a száma, de remélni lehet, hogy ragyogó fényük rövid idő alatt fölrebbentí a sötétben megbujtatott s a világosság körébe vonván őket, — egye-

sült erővel le fogják dönteni azon önalkotta torlaszokat, melyek eddig elválasztották a munkásosztályt a jobb, a nemesebb iránytól.

Jóleső érzéssel szemléljük egy derék magyar gyári munkásnak azon törekvését, hogy a szocializmust vallásos alapra kívánja fektetni s e célból a katolikus sajtó elterjesztését óhajtja felidézni.

De nemcsak a szorosan vett szocializmus kérdésének vallásos alapon való megoldása lebeg szeméi előtt a mi tiszteletre méltó magyar gyári munkásunknak, hanem, ahogy magát oly szépen kifejezi: „szeretett egyházunk iránt való forró szeretete.”

Emeljünk kalapot uraim a 20-ik századbeli magyar munkásnak eme kijelentése előtt.

A mi gyári munkásunk forrón szereti egyházát, tehát becsüli annak tanait, tiszteli annak intézményeit, tőle remél minden jót, benne lát kiegyenlítő erőt s abból merít reményt, erőt, vigasztalást.

Hányan hirdetjük, hányan valljuk ily szeplőtelen tiszta érzéssel, ily őszinte bensőséggel, ily határozott nyíltsággal vallásunk, egyházunk, Istenünk imádsát és szeretetét?

És a mi magyar gyári munkásunk a katolikus sajtó elterjesztésében és annak versenyképességében látja azt a fegyvert, mellyel sikeres harcot lehet kezdeni és folytatni a forrón szeretett egyház és annak intézményei megvédésének érdekében.

„Franciaországi egyházunk szomorú sorsát kell csak élő példaul állítani: elmulasztottak az illetékes körök sokat a katolikus sajtó versenyképessége körül és megtörtént — az egyházrablás.”

mert ennek legfelső boltozata a XIII. század terepéből kiáll. Ugyanazért a bizottság a kriptá feltárását és eltávolítását határozta. A szóban levő kriptá rajzban, fényképben és modellben úgy is meg van örökítve.

A kriptá boltíve szakértők jelenlétében még az nap feltárván, úgy találtatott, hogy az egymás felett két sirt tartalmaz. Az egyik szentháromsági Szereday Antal († 1793.) nagyprepost és jeles egyházi írónak földi maradványait őrizte. Véletlenül éppen kezünkben tartottuk a templom feliratait tartalmazó munkáját, midőn sírkamráját feltárták. A koporsó elkorhadt, összeomlott állapotban került elő és a sírhely egyhármada törmelékkel volt megtöltve. Bámulatos, hogy alig múlt el egy száz év Szereday halála után és e rövid és békés idő alatt sem maradt e sír érintetlenül a bárbár kezek előtt. Sajnos, kevés kivétellel ez áll a templom padozatja alatt levő összes sírokra. A violaszínű selyem biretum, mozetta és pápi öv meglehető állapotban fennmaradtak ugyan, de sem minemű egyéb egyházi klenodium nem találtatott.

Julius 2-án feltáratt a második sír is. Itt azonban egy cinkpléből készült urnán kívül semmiféle csontmaradvány, ruha vagy egyéb sírmelékkel nem találtatott. Az urnára egy körgyűrűselet alakú rézlapp volt helyezve, amelyen latin majuskel betűkkel a következő felírás volt olvasható: „Hic recondita jacent intestina Excellentissimi ac Illustrissimi Domini Comitis La-

dislai Gyulaffi Cancellarii Aulico-Transylvanici Camerarii nec non Consilarii intimi qui Viennae Anno MDCCLIV. die vero XXVII. mensis Septembris anno aetatis suae quinquagesimo quinto, cursum suum consumavit.” Ez a Gyulaffi László a rátóthi Gyulaffy grófok utolsó ferfi sarja volt és neje hallersteini Haller Erzsébet volt. Ők építették a régi sekrestyében levő Taddens-oltárt, mint ezt az oltárkép alsó szegleteiben levő Gyulaffy- és Haller-cimerek a felettük álló kezdőbetűkkel (C. L. Gy. L. B. d. R. = Comes Ladislaus Gyulaffy Liber Baro de Rátóth és C. E. H. L. B. d. H. = Comitissa Elisabetha Haller Libera Baronissa de Hallerstein) kétségtelenül teszik.

A Szereday- és Gyulaffy-féle földi maradványok a székesegyház jelenleg használatban levő sírboltjában helyeztetek el.

A kereszthajó déli falának belső béléthez épített emporiumot (erkélyszerű oratóriumot) miután arra nézve, hogy azt a XIII. században restaurálták volna semmiféle nyom és adat nincs, a falakon látható nyomok pedig nem elégségesek arra, hogy azokból az emporium történeti hűségben restaurálható volna, de különben is ennek a sánktuárium kiépítése után semmi célja nem volna: nem talála helyreállítandónak a bizottság. Ennélfogva a restaurálás alkalmával az emporiumnak csak nyomai fognak feltettetni.

A templom alakjából még a laikus szemlélőnek is az a vélekedése támad, hogy a temp-

lom hajója nyugati irányban jelenleg nincs kiépítve: miért is a kérdéses helyen annak az eldöntése végett, hogy vajjon a templom hajója esetleges folytatásának nyomai a nyugati homlokzat előtt a föld alatt nem találhatók-e fel: kutató ásások rendezését találta szükségesnek a bizottság. E kutató ásások a nyár folyamán megtörténvén, nemleges eredménnyel végződtek.

A bizottság végül a restaurálás alatt álló részeknek alapos megsemmisítése után meggyőződött arról is, hogy azok sokkal rosszabb állapotban vannak, mint azt az oltárok eltávolítása és a falaknak kiszabadítása előtt sejtteni lehetett, úgy, hogy helyreállításuk a tervezett időnél hosszabbra fog terjedni és az engedélyezett költségnél szükségképpen többbe is fog kerülni.

Ezekben találtam szükségesnek felkeresni folytatni a székesegyház restaurációjának programjáról a Közművelődés olvasóit tájékoztatni. Még csak azt említem fel, hogy a székesegyház talajának részbeni felásásánál előkerült és a templom történetére, a műépítészetre igen fontos régiségi leletek a templom mellett ideiglenesen felállított múzeumba helyeztetek el, a hol nagy gonddal számozva és osztályozva vannak.

K. P. dr.

A magyar gyári munkás tehát félti egyházát a francia egyház sorsától s az illetékes körök-től kér segítséget, vár támogatást a forrón szeretett egyház veszélyeztetett helyzetére való hivatkozással a katolikus sajtó elterjesztése érdekében.

A katolikus sajtó az a páncél, mely hivatva van megvédeni az egyházat az ellenségnek mind sürűbben és sürűbben neki eresztett támadásaitól.

Ezt a páncélt meg kell csinálni, ezt a vértet fel kell öltetni, mielőtt a franciaországi halálos csapást rámérné az ellenség egyházunkra.

I l l e t é k e s k ö r ö k ! halljátok meg végre a szíve mélyéből fakadó jalkiáltását a magyar katolikus gyári munkásnak, ne nézzétek „Patópalként ölbetett kézzel, hogy a keresztény magyar közvélemény elkereszténytelenedjen.“

Nyissátok meg erszényeiteket az erdélyi katolikus napi sajtó érdekében első sorban azok, kiknek van miből a szent ügyet felkarolni, mely ügy a ti ügyetek is, állítsátok be a katolikus szellemi műhely munkásait, hogy a lelkes magyar gyári munkással és vele a nagy magyar katolikus társadalommal egy táborba szervezkedve, alkossátok meg a buzgó, a hitvédő hadsereget.

S az egyház élni fog.

Anonymus.

Levél Csiksomlyóról.

P ü s p ö k ú r ö n m l t s g a a háromszéki őszi bérmaut végeztével titkárja Neuriher Ödön apát és P. László Polycarp defintor kíséretében Csiksomlyóra jött, hol a tanuló ifjúsággal triduumot tartott és felavatta a Mária congregáció jelöltjeit.

A gimnáziumi és tanítóképzői tanuló ifjúság f. hó 8-án d. u. a Ferenczrendiek templomának szentélyében a szent rózsafüzér ájtatos imádkozása közben várta Önméltóságát, s midőn 1/25 órákor megnyílt a templom ajtaja s közénk lépett a mi szeretett, kedves fópásztorunk, hálafohász szállott mindnyájunk ajkáról az Eg Urához, ki oly sok idő óta végre ismét hozzánk vezette Őt. Püspök úr önméltósága az ifjúsággal közösen elmondta a lorettói litániát, áldást adott, és egy pár szót intézett az ifjúsághoz az őszinte közvetlenségnek azon a bensőséges hangján, mely mindig megtalálja a szívek felé vezetett utat. A következő napokon reggel misét mondott az ifjúságnak, délután pedig ismét összegyűjtötte a tanulókat a templom szentélyébe, hol együtt imádkozott az ifjúsággal az ifjúságról és szeretetteljes szavakkal buzdította figyelmes hallgatóit az igaz keresztényi életre, s ennek elérésére ajánlotta a napenkénti szent áldozást.

Pénteken, f. hó 9-én meglátogatta a gimnáziumot, meghallgatta a tanítást és a tanulókat feleleteit.

Itt időzése alatt napoként fáradhatatlan buzgósággal fogadta a gyóntatószékben a hozzáfutókat, kik épen nem csekély számban keresték fel itt az ő szeretett lelki atyjukat, hogy lelki nyugalmat és vigasztalást nyerjenek. Vasárnap reggel ismét misét mondott a tanuló-

nak, kik ekkor tanáraikkal együtt mindannyian az Úr asztalához járultak. A mise után nem sok idő múlva ismét megkondultak a templom harangjai, s laborum alatt, szép énekekkel vonult be a templomba a Mária congregatio, élén a felavatandó jelöltekkel, kiknek arcáról a meghatottság és öröm érzelmei voltak leolvashatók. A templom szentélyébe vonultak, hol elvégezték a szokásos szertartást, melynek végeztével gróf Miksa János, székelyudvarhelyi plébános lépett a szószékre és magas szárnyalású, szép beszédet intézett a felavatandókhoz, rámutatva a congregatio céljára. Ezután a jelöltek letették a fogadalmat és egyenkint előléptek, hogy Püspök úr kinek-kinek mellére tűzze a fehér szalagon függő érmet, a congregatio jelvényét. A felavatás végeztével jóleső örömmel és büszkén tekinttek a mellükre tűzött jelvényre, mint a kik tudják, hogy ők most már a Bold. sz. Szűz katonái, kiknek ezután mindig oly tiszta érzelmek fogják szívüket dobogtatni, mint az a fehér szalag, s annak képe, kit az érem ábrázol, szívükbe is mélyen be van írva.

A tanuló ifjúság és a templomban jelen volt nagyszámú közönség a gimnázium udvarára vonult ezután, hol Püspök úr önméltósága kivánságára szabad ég alatt tartottuk meg X. Pius pápa szentséges atyánk 50 éves áldozári jubileumára rendezett ünnepélyt. A műsor első pontja zene volt, mely után Pál Gábor igazgató rövid megnyitói beszédben mutatott rá az ünnepély jelentőségére. Szentséges Atyánk érdemeit Kassa i Lajos tanár méltatta talpraesett és lelkesedéssel előadott ügyes beszédekben. Ugy ezek a beszédek, mint a László Antal VIII. o. és Rusz-Szántó István VI. o. tanulók szép szavatai és a méltó elismerést érdeklő zenezámok sok tapsot és dicséretet arattak a közönség részéről. A program utolsó pontját a pápai himnus unisono eléneklése képezte, mely után Püspök úr lépett az emelvényre és arra kérte a közönséget, hogy ne feledkezzenek meg a szentatyának „Péter fillérekkel való támogatásáról se. Az ünnepély 12 óra után ért véget, s egy óra múlva már készen állott a fehér lovas fogat, hogy a székelyudvarhelyi ifjak Mária congregatiójának felavatására még estére Udvarhelyre szállítsa a kegyes fópásztort, ki midőn az ifjúság lelkes eljenzése közben elindult, mindnyájunk szívében ez az óhajtott volt: Isten hozza vissza hozzánk minél előbb!

(M. I.)

A VIII. kath. nagygyűlés.

(Folytatás.)

A program 2-ik pontja szentséges Atyánk ünnepélése volt.

Tavasza óta a világ összes nemzetei megmozdultak. Majd itt, majd ott ünnepeltek a kath. népek. Mindenik sietett kifejezni háláját és ragaszkodását az apostoli székhöz. A németekről nem rég olvastuk, hogy idei impozáns nagygyűlésükön megújították Krisztus helytartójához való mélyes szeretőt, törhetlen ragaszkodásuk fogadalmát. Az egész világ halálata bátran és önzetelen követelték a Szentatyát szabadságának visszaadását ismétlenül. Királyok és királynők, országok és népek igyekeztek leróni szeretetük adóját. Még a letiport francia egyház is kitett magáért: a hithű főurak és hithű nép papjaival együtt ünnepelt egyházmegyék szerint, 300 kath. ifjú a Szentatyához zarándokolt, kikről azt mondta X. Pius, hogy ez ifjak fogják a francia egyházat beköltözteszabadítani.

Hogyne mozdulna meg a kath. világ a Szentatyára ily kinagasló ünnepén?! Hisz ő Krisztus helyettese e földön. Aki öntudatos keresztény s igaz követője Krisztusnak, az nem lehet közömbös az Ő helyettese iránt. Krisztus a történelem központja, a pápa, a keresztény világ centruma. A pápa nélkül igaz kereszténység lehetetlen, mondja de Maistre gróf. A pápa a szikla, melyet a tenger soha el nem moshat; az alap, melyen Krisztus halhatatlan műve nyugszik; azon Volta-telep, melyből minden keresztény erő kiárad. A pápaságban van az élet fókusa, a józan haladás biztosítéka, a hit-egység megőrzője, a krisztusi religió világ végéig való fönmaradásának garanciája s Krisztus győzelmeinek legfényesebb bizonyítéka. Ha e sziklát meg lehetne dönteni, ha ez alapot meg lehetne semmisíteni; ha ez erőtelep fölmondaná a szolgálatot: akkor, akkor — vége lenne minden néven nevezendő kereszténységnek. Mert akkor a kath. egyház szétdarabolódnék, a darabok idővel egymástól eltávolodnának, s végre akár egymást elpusztítva, akár önmaguktól fölolvadva megszűnnének. A kath. egyház megdőlésével pedig a többi ker. felekezetek önmaguktól semmisülnének meg. Mert ezek csak a kath. egyházra támaszkodva (helyesebben azt támadva) állnak fön meg.

Jól tudják ezt, jól érzik ezt a kath. egyház ellenségei. A kath. egyházat tagjainak üldözése, lemészárlása által tönkre nem tehetik. Nem, mert hatalmas, sok tagot számlál, a kikkel nehéz volna nyílt küzdötéren elbánni. Ha azonban a főt, a centrumot megsemmisítenék, akkor a tagokban önkényt megszűnne a vérkeringés, beállana a benuulás és halál.

Ép ezért azon mesterkednek a gonoszak, arra gyűjtik állandóan erejüket, hogy a pápaságot megszüntessék, azt politikával, furfanggal tönkretegyék. Már 2000 év óta. De mindhiába. Krisztus erősebb, mint a világ, mert ezt meggyőzte. Erősebb mint az alvilág, mert azt legyőzte. Christus vincit, imperat et regnat. Ily erős a műve is Krisztusnak: az egyház s ebben a pápaság, melyet Ő állított be s ő erősített meg.

Minden valamirevaló katolikus tudja ezt. E hitében megerősíti a történelem. A pápában Krisztus helyettesét látja és hallja. Részt vesz örömeiben és bánatában, miként a test bármely tagja megéri a fejnek jölét, vagy fájdalmát.

Szentséges Atyánk szeptember 18-án ünnepelte 50 éves papi jubileumát. A magyar katolikusoknak is részt kellett venniük ez emlékeztetés évfordulón. A VIII. kath. nagygyűlésen a heregprimás helyett a kalocsa érsek úr fejtette ki a ritka ünnep jelentőségét, a Szentatyára hozzánk való szeretetét, az egyház érdekében folytatott küzdelmeit, az ellenséges népek halátlan viselkedését. Megható volt, midőn protestáns hazánkfiaihoz fordult s őket a Jézus nevében fölkérte, hogy térjenek vissza a z edes anyához, a kath. egyházhoz, melyet zavaros időkben félrevezettetve elhagytak. Most a zavar megszűnt, most tisztán lehet látni, tehát nekessenek tovább...

E kérekből a mély szeretet, a legtisztább hazaszeretet volt kiérezhető. Egy igazán szerető és aggódó szív szavai voltak e kijelentések.

Oh, ha nem találnának e szavak süket fülekre, mennyi áldás, mennyi haszon, mennyi boldogság elé nézhetnénk! Mily fényes volna a jövő, mily nagy és hatalmas lenne a magyar nemzet! Pedig mily könnyű volna az egyesülés!

A nép nem állja útját az egyesülésnek. A

nép, főleg azok, akik a katolikusokkal vegyenesen élnek, nemcsak nem gyűlölik a mi hitünket, hanem megtartják ünnepeinket, bójteinket stb. Templonba járnak hozzánk. Nohát ezek igazán nem akadályoznak az egyesülést. Ellenkezőleg, végtelen örömmel üdvözölnek a mozgalmat. Csak a „tudósok” a „tudósok” állnak útban, végtelen irigység s gyűlölség által indítottak.

Nóde bizzuk ezt a Gondviselésre. Talán eljön az idő mentől hamarabb, hogy protestáns atyánkfiai belátják, miszerint a vallásbeli szetszakadozottság megsztja a nemzetet, gyengíti erőit, magyart magyar ellen állítja harcra és — visszerternek az anyához, akinek ölébe gyűjtötte szent István királyunk az ő nemzetét. Mindaz, aki igaz magyar, aki őszintén szereti hazáját, ohajtania kell az áldatlan erővesztetés megszűnését, ohajtania kell a magyar nemzet politikai egysége mellett annak nyelvbeli s vallásbeli egységét is.

Erre hívta fel a protestánsokat Kalocsa érseke, ez a jóságos szívű, szelid tekintetű metropolitánk. Ezzel felelt a Zsilinszkiek támadásaira. Kövel dobált meg, érsekünk a magyar katolikusok nevében kenyérral dobott vissza. A szeretet itt van, tehát Krisztus is nálunk van. Nem a szavak, hanem a tények szoktak bizonyítani.

A hatalmas, egy órahosszat tartó beszédre éreztük az affóttói örömet, hogy katolikusok vagyunk, hogy mi papisták vagyunk. Mert ahol a pápa, ott Krisztus egyháza; ahol az egyház, ott van a Krisztus is maga. Föl is fogadtuk, hogy mi szent Péter székehez halálunkig hívek leszünk, sőt meg azontúl is gyermekeink, utódaink hite által.

Legyünk is rajta, papok és tanítók, szülők és gyermekek, öregek és ifjak, hogy a Krisztus akarata, melyet a pápaság alapítása által kifejezett, megértünk és átértünk. Legyünk rajta, hogy ez alapvető ismeret és meggyőződés terjedjen, amely őseinket annyira jellemzte, de amelyet a történelmi hazugságok és misztifikációk meggyengítettek s elhomályosítottak. Ne feledjük soha s vessük jól elménkbe: ahol a pápa, ott az egyház; ahol az egyház, ott a Krisztus. Tartsd meg Isten Szentatyánkat, Krisztusnak helytartóját!

Referens.

H I R E K.

— **Személyi hír.** Püspök urunk majdnem egy hónapig tartó terhes bérnautja után, kedden este jó egészségben visszatért székhelyére.

— **Kitüntetés.** Möller István műépítésznek ő felsége a királyi tanácsosi címet adományozta. Öszinte örömmel gratulálunk.

— **Új státusgyűlési képviselő.** A hegyaljai főesperesi kerület plebániának világi kiküldöttjei, e hó 17-én Gyulaféhvárt, a kerületi főesperes lakásán tartott gyűlésükben, Bodor Jenő szászsebesi m. kir. erdőtanácsost, világi státusgyűlési képviselővé választották meg. Öszinte gratulálunk úgy a megválasztott képviselő urnak, mint a választók böles eljárásának, mert az erd. r. kath Státus díszes képviselőtestülete egy kiváló szaktinktélyt nyert.

— **Új tabernakulumba új Szentégtartó.** Püspök urunk a napokban Oberbauer cég által a barátok templomának egy gyönyörű kivitelű monstranciát küldött.

— **Koncz István,** alesperes, plebános arany-miséje egyike vala a szívet-lelket emelő egyházi ünnepegeknek. A megelőző háromnap előkészületben, mely predikációkkal, közös is-

teni tisztelettel vala égybekötvé, még a szomszédos községekből is számosan részt vettek. Ünnepe előtti délután igen sokan gyöntak, hogy az arany-misében ősz lelkipásztoruk kezéből vehessenek az Úr testet. A megelőző esti órákban a jubiláns három iskolájának, a tusnádi, új-tusnádi és veresei iskoláknak növendékei, tanítói vezetése mellett, lampionok és fáklyák világánál jelentek meg a plebánia udvarán s ott ének, üdvözlődal és virágosokor alakjában adtak kifejezett szeretetüknek és halájuknak. Azért főleg, hogy a jó öreg pap bácsi tankönyvekkel, olvasókkal, írószerekkel oly gazdagon szokott szegényeségükön segíteni. A kicsiny, romlatlan szíveknek őszinte megnyilatkozása fölötté kedves vala.

Jubileum napján, okt. 4-én, a templom és hitkülség ünnepe díszet öltött. Az Úr háza és kies környéke zsufolóság meglott, nagy részben távolról jött úri közönséggel. Beharangozskor Hoszú Ferenc kerületi főesperes, valamint nagyszámú papság és ünneplő közönség részvételével körmenetileg vonultunk ki a templomba, ahol Te Deum után az agg lelkipásztor fiatal hévvel és lelketemelő buzgósággal fogott a szent mise áldozat bemutatásához. Evangelium után alkalmi szent beszéd tartott, mely az egyház életével a papi élet állítá párhuzamba, rámutatva mindkettőnek a legújabb korviszonyok és szükségletekből kifolyó szociális feladataira. Közbeszöve természetesen a jubiláns hosszas, áldásos és eredményekben gazdag lelkipásztori működésének méltatását.

Istentisztelet után gazdag szeretet-lakomához ültette az arany-misé plebános vendégeit. Ezt megelőzőleg azonban a tisztelő testületek fogadta Elsősorban a kerületi papságot, melynek élén a főesperes szép beszéd kíséretében díszes feszületet nyújtott át, mint a kerületi papság ajándékát. A volt káplánok nevében Buslig József gimn. igazgató köszönte a jó principálist; bejelentette a Koncz István arany-miséjének emlékére létesült örök misealapítványt. Tisztelt a vármegyei közigazgatás, egyházközség, tanítói testület, számos érdekelt egyesület.

Ebéd alatt felolvasták a távollevő ünneplők leveleit és táviratait. Elsősorban püspök úr önagyméltósága üdvözlő sorait. A szeretet, hála és paptestvéri ragaszkodás gyöngéd érzelmeiből kedves koszorú fonódott, mely nemcsak a lakomának vala kellemes fűszere, hanem az emlékek között valóban maradandó becsülésre számíthat.

Talán az ünnep indító okainak szerencsés találkozása, talán a jubiláns ritka egyénisége, talán a tisztelgők nagy száma, vagy mind az együttvéve okozta, hogy a Koncz-jubileum felülmelkedett a köznapi tisztelgések és ünneplések szintjén. Elég az hozzá, hogy szebb, ünnepiesebb s lelkileg tartalmasabb ünnepegekben ritkán vala részünk. Egy ilyen nagy és sok megpróbáltatásban kialakult papi lélek valóban nagy vigasztalást meríthet, ha egy ilyen ünnep teljesen meggyőzi afelől, hogy a mag, melyet elhintett, gyümölcsöt hozott, némely száz anynyt. Kívánjuk, hogy erősítse az a vigasztalás ezután is mindvégig a nehéz órákban. De egy-szersmind gyarapítsa benne a lélek rugalmasságát, hogy ha talán érzi, mert hiszen éreznie kell, hogy spiritus quidem promptus est, caro autem infirma, mondom még így érzés mellett is még sokáig jó pásztorra lehessen a nyájnak, a lelkeknek. Vivat, floreat usque ad seram maturitatem!

— **Hull a levél.** Hiába tartja magát a verőfényes ősz, nem lehet megcsalni a világot! Sívít már a szél, susognak az elsárgult levelek, egészen itt az elmúlás kora. A tavasz virágui-

ból kötött bokréta elhervad. A nyár buzavirága, pipacsa elhullott. Hull a levél, egyre hull, míg a fa koronája lombtalanul áll. Az alján nő a lehullott levelekből alkotott sirdombja a virágnitő, szép tavasznak, a boldogság korának, a nyárnak. Hull a levél s a sárga levelekre nincs mi sem írva, mégis meselnek. Meséjük kezdete poétikus, a vége szomorú: — elmúlás a vége.

— **Tanáraink egyesületéből.** Az erd. róm. kath. státus tanárai egyesületének választmányá október 16-án gyűlést tartott. Pál Antal elnök előterjeszté a nov. 3-ik közgyűlés érdekében tett elnöki intézkedéseket. A tanári testületeket felszólította a részvételre és közreműködésre. Rass Károly „Az oktatás akadályai az alsó osztályokban” címmel tart előadást. Tersztyánszky brassai tanár „A délutáni tanításról”-ról értekezik. Az indítványok között több fontos javaslat kerül megbeszélés alá. Így a Mikes-féle javaslatok az ifjuság testi neveléséről és elhelyezéséről, a kath. középiskolai tanáregyesülethez való csatlakozásról stb. A gyűlésre mindegyik gimnáziumunktól jelentkeztek résztvevők, úgy hogy tanáregyesületünknek ezen gyűlése is remélhetőleg hasonló lesz az előbbiekhöz.

— **Megkezdődött** a tanítás e hó 19-én városunkban az összes elemi iskolákban.

— **A múzeumok és könyvtárak országos szövetsége** október hó 10. és 11-én Szombathelyt tartotta ez évi közgyűlést, amelyen az alsófehérmegyei történelmi, régészeti és természettudományi egylet városunkból Cserni Béla dr. múzeum- és könyvtár, a múzeumok és könyvtárak országos felügyelőségének régészeti szakmegbízottja, lapunk buzgó munkatársa képviselte.

— **Munkásgimnázium Gyulaféhvárt.** Az Uránia tudományos egyesület kezdesére városunkban mozgalom indult meg az ipari munkások tovább képzésére. A szervezés munkáját Ávéd Jákó ny. gimn. igazgató, a szellemi mozgalmak iránt mindig ifjú tüzzel érdeklődő veterán vette kezébe. A munkásgimnázium célja az, hogy az ipariskolából kikerülő fiatalabb iparos nemzedék, az iparosságok, esetleg a művelődés iránt fogékonyabb mesterek olyan művelődést nyerjenek, hogy látókörük szélesedjen és ismereteik hezagai pótoltassanak. A 12 különböző tárgyból vetített képekkel tartott előadások az érdeklődést szerzőlött le fogják kötni és tényleg alkalmasak lesznek az elme művelésére. Az előadásokat az esti órákban 8—9 között tartják; az egész anyagot három teli évad alatt mindig október 1-től marc. 31-ig tartják. Az Ávéd igazgatótól okt. 18-án összehívott értekezlet megbeszélte a kivitel módzatait, különösen a szükséges költség előteremtését. Az ipartestület, a munkás betegsegélyző pénztár, a városi pénztár fognak gondoskodni a költségekről. A munkaerőt a gimn. tanárikar és iparos iskolai tanító testület szolgáltatja. Az ügyek intézését egy igazgató bizottság vette kezébe, mely minden lehető eszközt alkalmazásba vesz, hogy a feladat megoldható legyen. Most már csupán az iparos ifjuságtól függ, hogy a tovább művelődésnek ezt a kiváló eszközt megragadja.

— **Alsó-Fehérvármegye a tüdőbetegekért.** A temetők ünnepe, halottak napján, a szegénysorsú tüdőbetegek szomorú ügye lép előtérbe. Mindenütt visszhangra talál a József Kir. Herceg Szanatorium Egyesület kéro jelszava: Asszonyok! Leányok! Jó lelkek! Köszetek a halottaitoknak szánt koszoruba egy szál virág-kevesebbet s azt ajánljátok föl a halál pitarvában levő tüdőbetegek gyógyítására. Ez időben az országban mindenütt rendeznek a szegénysorsú tüdőbetegeknek gyűjtéseket. A közönség a maga irgalomadómanyt oly szíve-

sen adja erre a felebarát célra. Bizony, ha a könyvüretnek ez a munkája divatba jönne, nem 80.000 ember halna meg az országban, sokkal kevesebb. Ezekkel kevesebb. Vármegyénk embermentő alispánja, a főszolgabírák, községi előljárók hatalmas segítséggel vannak vármegyénkben. Mintegy 200 gyűjtőtársoly van a községekben s a mai naptól azokba szintén gyűjtik az irgalom filléreket. Csak aztán ezt a szent vámat senki meg ne tagadja. Lapunkban közzé fogjuk tenni a vármegyénkben s az egyes járásokban gyűjtött adományokról szóló jelentéseket. S örömről szolgálunk, ha az áldozatkészségek, az altruizmusnak tündöklő példáját a mi vármegyénk, városunk nyújtán. Kérjük k. olvasóinkat, hogy segítsük a derek egyesületet, mely a gyűjtött összegből etsősorban az életükért nála (és vármegyénkben is) esedező tüdővész beteget gyógyítja ki, másodsorban új tüdőbeteget gondozó házakat épít. Adományainkat hirdessék a főlzártított könyvek és a haláltól megváltott emberek hálaíma.

— **Iparkiallítás Segesváron.** A segesvári Tulipán-szövetség Magyar Védő Egyesület december 6., 7. és 8-ik napján Szerényi József kereskedelemügyi államtitkár védőségével a hazai ipar pártolása és fejlesztése céljából karácsonyi vásárlást egybekötött iparkiallítást rendez a segesvári iparegyesület helyiségeiben. Az egyesület élén Kemény Beláné bárónéval megalakulása óta lelkesen és szép eredménnyel szolgálja a jobbadán nemzetiségi vidéken a magyar háziipar fejlesztését. Munkakörét kiterjesztette mindenféle női kézimunka, hímzés, kötés, horgolás, csipkeverés, sáfonás, fonott székkesztés, ezenfelül a legkülönbözőbb nagy és kisipari cikkek gyártására s ezen az úton évről-évre több munkásket foglalkoztat és sok szegény családnak juttat a munkával együtt biztos megélhetést. A kiállításon való részvétel bejelentésének határideje 1908. évi november hónap 15-ike, mely időpontig a bejelentéseket az egyesületi elnök címére kell beküldeni. A kiállításra bejelentett tárgyakat december hónap 1-ére kell beszállítani és minden egyes darabot a kiállító nevével és pontos árjegyzéssel ellátni. A szállítási költségek a kiállítókat terhelik. A kiállítás rendezési költségeinek részbeni fedezésére az egyesület az elárúsított áruk után 10 százalékot számít föl. Minden árucsomaghoz pontos árjegyzék és a nem eladó tárgyakhoz is jegyzék melléklendő, hogy az átvétel és a további kezelés is megkönnyíthessék. A kiállítás ünnepies megnyitása Szerényi József kereskedelemügyi államtitkár, vagy képviselője által 1908. évi december 6-án déli 12 órakor lesz. Ezt követi déli 1 órakor a kiállítási terem mellett étteremben közömb, melyre a résztvevő öhajótk szintén december 1-ig jelentkezhetnek az egyesületi elnöknel. A kiállítás december hónap 6., 7. és 8. napjain délelőtt 8—12 ig és délután 2 óratól este 8 óráig lesz nyitva.

— **Beküldetés.** Mult szombaton délután 4-kor nagy harangozás volt a székesegyházban, a kíváncsiság bevitt oda. Litánia volt, de milyen? A pap, sekrestyés és — — — senki más, no meg én. A litánia a pap és sekrestyés között folyt le. No kerem, ezt már igazán be kellene szüntetni, kár a harangok koptatásáért. Vagy legyen olyan litánia, melyen a hívek is részt vesznek, vagy szüntessünk be ilyen pap és sekrestyés között lefolyt litániázást.

— **Államsegély az erdélyi róm. kath. státusnak.** A vallás és közoktatásügyi miniszterium az 1909. költségvetésbe az egyházak segítségére 8.873.422 koronát irányozott elő, ebből 82000 az erdélyi róm. kath. státus javára fog adatni.

— **Egy követésre méltó példa.** A vallás-és közoktatásügyi miniszterium Hivatalos Közlönyéből olvassuk, hogy a Csikszerepai Takarékpénztár Részvénytársaság 20.000 koronát adományozott a csikszerepai községi kiseddévó építésére és ezért a miniszter a nevezett intézetnek köszönetét nyilvánította.

— **A Tulipán mozgalom számokban.** A m. kir. központi statisztikai hivatal közzetette a magyar szent korona országainak f. é. július havi külkereskedelmi forgalmára vonatkozó adatokat. Ezen adatok szerint behozatalunk értéke ez évi január—július hónapokban az előző évi 816.1 millió koronával szemben 878.6 millió korona volt s ebből 674.4 millió korona Ausztriából való behozatalunkra esik. Kivételünk az 1908-dik év első hét havában 804 millió kor. volt, mely összegben Ausztria 572.7 millió koronával részesedett. Árumerlegünk e szerint ezen hét hónap alatt 74.6 millió behozatali föbblet a mult évhez képest 107.7 millió korona. Behozatalunkban legnagyobb összeggel a textilipar kész gyártmányai szerepelnek. Ezen árúk behozatali értéke a f. év első hét hónapjában 237.4 millió koronát tett ki s ezen összegben Ausztria nem kevesebb, mint 232.3 millió koronával részesedett. A tulipán-mozgalom harmadik évében tehát a magyar piac nagyobb mérvben veszi igénybe Ausztria gyártmányait, mint az előző években.

— **Adomány.** Szerkesztőségünkbe a szanatorium egyesület céljaira beérkezett 2 K. 40 f. Köszönettel továbbítottuk.

— **Hogy lehet a vigécektől legkönnyebben szabadulni?** A napokban az ismert kézi tászkával vigéc jelent meg szerkesztőségünkben. Nagy bőbeszédűséggel ajánlotta dolgait. A szerkesztő kezébe vette a „K“-t s ajánlotta hirdetésre. Megalkudtak. A vigéc szedte sátorfáját azzal az ígérettel, hogy a kliséjét pár nap mulva beküldi. S hosszú orral eltávozott.

— **Kisküüllömege törvényhatósági bizottsága** Dicsőszentmártonban tartott közgyűlésen Batori Béla megyei főorvos javaslatára elhatározta, hogy a tüdővész terjedésének megállítására mozgalmat indít, ifjabb Pataky László indítványára pedig azt, hogy az önálló magyar nemzeti bank megalapítása érdekében a kormányhoz és az országgyűléshez feliratot intéznek.

— **Meghívók.** Az udvarhelyi róm. kath. esperes kerületi általános tanító egylet 1908. évi november hó 12-én délelőtt Szekelyudvarhelyen a róm. kath. főgimnázium nagytermében általános tanító egyleti közgyűlést tart, 14 pontból álló gazdag tárgysorozattal. Kérünk ez érdekes gyűlés lefolyásáról értesítést.

A s i k i róm. kath. tanítóegyesület felcsiki fiókköre 1908. évi október hó 27-én Csomortánban, az iskola helyiségben tartja rendes őszi gyűlést 10 pontból álló tárgysorozattal.

— **Üresen áll** a régi törvényszéki épület a várbán, azaz még van ott elég régi butor s egyéb szerelvény, mit nov. 4-én d. e. 10-kor árvereznek el.

— **Sütik a maronit.** Hiába kacérkodik az ős, hosszú léptekkel közeledik a — tél. A legtöbb utcasarok tanyát ütöttek már a gesztenyesütők is. Felállították a tűzhelyet és az átmelegített vasrostély felett pirítják a téli szezon legfinomabb csemegéjét, az olasz gesztenyét. Az utca levegője tele van az inyenc gyomrokat ingerlő sült gesztenye illatával. Az esti korzó közönsége, előszeretettel vásárolja. Imár küszöbön van a tél. Amellett bizonyít a gesztenyések megjelenése. Ők is előhírnökei a rohamosan közeledő hideg, havas télnek.

— **Az antialkoholisták új eszköze.** A denveri rendőrség eredeti módon alkalmazza egy idő óta a fotográfát. Ha Szent Harmandad egyik földi helytartója bekísér akat éjjel, akár nappal olyan honpolgárt, a ki kissé mélyebben talált a pohár fenekére nézni s a ki ennek folytán nem tudja testi egysúlyát megtartani, akkor az illető becsipett emberről azon mód nyomban fölvételt készítenek s ezt a képet az, a kiről készült, örök emlékül megtarthatja. A deneveri rendőrkapitány állítása szerint az alkalmazásnak ez az újszerű gyógyító módja izmálatos hatású elriasztó eszköznek bizonyult.

— **Minisztrációs könyv.** Tizedik bővített kiadás. Most jelent meg. Szerkesztette: Bontz József taranyi plébános. E kiadás egyesíti magában mindazon előnyöket, hogy a latin szöveg magyar betűkkel van írva, a minisztráló fiú teendőiről bő magyarázatot ad, e mellett a legokosabb kiadás. Ara 6 fillér. Megrendelhető: Nádai I. könyvkereskedésben Keszthelyen. Ajánljuk a hitoktató és tanító urak figyelmébe.

IRODALOM. MŰVÉSZET.

* **A Szent-István-Társulat pártoló tagjainak ezévi jutaléka.** A jutalékkönyvek elseje — mint minden évben állandóan — a Szent-István-Társulat naptára. A most adott kalendárium a jövő évre szól és teljes joggal fogja megtartani a sajtó által már kezdettől megállapított elnevezést, hogy: ez a legszebb és legtartalmasabb magyar népies naptár. Új Kis Tükör cím alatt három esztendő óta evről-évre ismerteti belibenselő élénkséggel, tréfával fűszerezett előadásokban Óveges Kálmán a természet és tüneményeit. A tagilletmény harmadik része mezőgazdasági tanácsadó s A Kisgazda Útmutatója címet viseli. Írója a mindannyiunk által különösen gazdasági munkáiról jól ismert jeles népies író: Horváth E. János. A negyedik kötet az idej jutaléknak leggyönyörűbb része: a Szentek Élete. Szükségesebb művet aligha lehetett volna kiadni e nemből. Ez időszakban, mikor minden becsület és tiszteletreméltó tekintélyen keresztülgázolnak s a világ tapsai a szemérmetlen erőszakost, a szelímes győzöt illetik: valóban aktuális és szükséges fölmutatni a nép szeméi előtt a mindvégig becsületesek, tiszták, egyszerűek, alázatosak, szerények, de a lelkiekben hatalmasok és erősek ama örökké diadalmas seregét, mely a szentek neve alatt tisztel az anyaszent-egyház. Ime, nagy vonásokban a Szent-István-Társulat ezévi pártolótag jutaléka. Ennyiből is meggyőződést szerezhet bárki, hogy e jutalékok evről-évre gyarapodnak értéken és használhatóságban, a nép lelki és anyagi üdvére és boldogulására szolgálók s hogy aki a réppel érintkezik, jót eszelezkzik vele, ha a Szent István-Társulat népies pártoló tagságát terjeszti körében.

* **Az Örökimádás** című katolikus folyóirat, melyet Makay Lajos szerkeszt nagybuzgalmú ügyszeretettel, októberi 9—10. füzeté rendkívüli dús tartalommal jelent meg, melyből különösen kiemelendők a következő cikkek: Örökimádás temploma. Szepessy László. — Memoriae. Dr. Glattfelder Gyula. — A központi Oltáregyesület. — Mária Reparatrix. — Az Örökimádás zárda. — Az Örökimádás templom művészete. — Az Örökimádás templom fölzétele. — Az ünnepségek. — Erzsébet királyné emlékezete. — Epilogus. E valóban életrevaló folyóirat a Központi Oltáregyesület (Budapest, IX. ker. Üllői-út 75.) kiadásában jelenik meg s előfizetési ára egy évre csak 3 korona. Ajánljuk t. előfizetőink pártfogásába.

sonló nagyságú Mária Szíve szobrot (500 K.), Murádin Sándor és neje két angyalt (220 kor.), Bolják Pártemia és neje egy öröklámpát (256 K. és 50 fill.) Özv. Bogdánfi Istvánné a Kálvária képek aranyozását (240 kor.) adományozták. Mindnyájan, valamint azok, kik kisebb adományokkal segítettek elő az Ur házában újjáalakítását, fogadják a rendnek általunk tolmácsolt hálás köszönetét.

És végül legnagyobb elismerés P. Korbuly Ignác helyi vikáriust illeti, ki leküzdve minden nehézséget, fáradhatlan munkával igyekezett az Ur házat széppé, dicsővé tenni.

Az ő lankadatlan buzgalma eredményezte azt, hogy semmiből, oly rövid idő alatt keresztül vitte a renoválást. Kétségtelenül segítő társa volt a munkában P. Weszelovszky Diomedes házfőnök is, ki nem kevésbé fáradzott azon, hogy a szent hajlék méltó legyen az ott lakozó Isteni Főlségnek. A templom kifestését Urbánszky Fülöp kolozsvári festő végezte, melyért teljes elismeréssel adózunk.

Nyilt levél egy barátomhoz.

Feltétlen hitelt érdemlő egyénektől jött tudomásomra a te — szerintem a legfelületebb — előítélet a tanítóság nagy százalékáról, mit szó nélkül nem hagyhatván, e becses lap hasábjain közzétett szerény véleménynyilvánításaim szolgáljanak mentségemül azon tanítóknak, kik az alsó, a földműves osztály szülöttjei közül nősültek.

Az Istenember, a tanítóság mintaképe, kit — ha a legtávolabbról is — követni elengedhetetlen kötelessége minden tanítónak, ha a kitűzött célt el akarja érni. Ő a nép legalsóbb és legszegényebb osztályából választott magának szülőket, tehát van-e csodálni való azon, ha ma a tanítóságnak a legnagyobb százaléka a nép alsóbb és szegényebb osztályából kerül ki. Ez az Istenembernek — keresztényi megnyugvást parancsoló — akarata, melyet az emberi szabad gondolkodás, a józan ész következőleg magyarázhat. Majdnem minden szülőnek — a mai nehéz megélhetési viszonyok között — főtekrévése, hogy gyermekének legalább is szerény megélhetést biztosítót jövőt teremtsen, mely szülői törekvés kevesebb idő és anyagi áldozathozatal mellett a tanítói pályán sikerül. Ezek előrehocsátására a nős és nősülő tanítók nagy %-ának családi származása adott okot.

Most a tanítói pályára lépve, nezzük a tanítót és kötelességeit. Minden tanítónak a lehetőség és az emberi tehetőséget felül nem mulólag — sok jó tulajdonság összpontosítójaként — községében mintáembernek kell hogy legyen, kit a népe minden elkövethető jöttében magának példaképül választhasson. Kötelessége a tanítónak röviden mindaz, ami a nép erkölcsi, szellemi és anyagi előrehaladását célozza. Tehát minden tanító, ki a nép jövőjének többoldalú boldogítására annyit tesz, mint amennyit tud, eleget tesz kötelességének; ez tisztelet érdemelve, becsülendő, ilyennek ismerem a jó tanítót, mint a tanítói tekintély fenntartó oszlopát. Ha pedig a fent körülírt jó tanító mellett egy a hivatását igazán betöltő, tiszta erkölcsű, de a földműves osztályból származó feleség van, ez tisztelt barátom szerint a tanítói tekintély rovására iratik. Nincs igazad! Ellenkezőleg, a amely tanítói családban a vallásos, istenfélő buzgóságon az egyetértés, a szorgalom és a takszerű rendszeret alapszik, ez igenis — tekintet nélkül a házastársak családi származására — követésre méltó léven, a tanítói tekintély rovására nem esik szerintem. Vagy talán

szerinted lehetetlen, hogy az alsó, a földműves osztályból származott nő jobban betöltsé hivatását, mint a közép, a nemes osztály szülöttje? Nem lehetetlen! Én úgy tudom, tisztelt barátom, hogy azon tanító ellen, ki a tanítói tekintélyt csorbító eljárást, viselkedést tanusít, törvényszabta fegyelmit inditanak; arra meg, tudomásom szerint, ezideig eset nem volt, hogy valamely tanító ellen, — mert a földműves osztályból származott, jó nevelésű, tiszta erkölcsű lányt merészelt feleségül venni, fegyelmit indítsanak. Szeretném tudni, hogy mennyiben lenne a tanítói tekintély rovására az a tanító, ki a mzsakodi 2000 holdas székely nábóbnak, — mint az alsó osztály szülöttjének — unokáját nőül venné, ha adnák? Megengedem, hogy a múlt században családi származás, születés szerint értékeltek az embereket, de azt hiszem, ma minden józan gondolkodású ember érdem szerint osztályoz.

Tisztelt barátom, ne keresd a multat, nézd a jelent, mert a mult időben kiérdemelt tiszteletet felválthatta a megvetés, s a megvetést, gyűlöletet pedig a tisztelet és közéleti elismerés. — Midőn valaki felett ítéletet kell mondanod, mindenek előtt tekintsd azt, hogy az illető menyenyiben felel meg hivatásos kötelességének, tekintet nélkül családi származására. A hivatását betöltő egyén — ha gypmester is — becsülendő s nem megvetendő.

Az embernek szülőket az Isten ad, tehát a legjobb akarat mellett sem tehet arról valaki, hogyha parasztnak született. A hivatás pontos vagy hanyag betölésétől tedd függővé hozandó ítéletedet. Minden ember annyit ér, ahogy betölti hivatását. A hivatását pontosan betöltő nő miatt egy tanító sem lehet a tanítói tekintély rovására. Hisz a földműves osztályból származott tanítónak nem juttat állása sem nemesi, sem főúri rangot, származását tekintve marad ami volt, tehát mi természetesebb, mint az, hogy ha a földműves osztály gyermeke elveszi feleségül a földműves osztály szülöttjét? Megengedsz ellenmondásomért, midőn a legenergikusabban, terfias nyíltsággal tudodra adom, hogy nincs igazságod, midőn azt mondd, hogy az a tanító, aki parasztlányt vesz feleségül, rontja a tanítói tekintélyt.

Sándor Imre.

Szerkesztő üzenete.

H. A. Budapest. Köszönet. Jövő számban jön. T. Gy. Törzsüké miatt a jövő számára maradt. Anonymus. Kivételesen közöltük cikkét, de más-kor tessék b. nevét legalább nekünk elárulni.

M. I. Somlyó. Köszönöm. Szívesen látom bármikor s bármily ügyben.

V. dr. Nagyszében. Köszönet. Csak továbbra is sorakozzék mellénk.

A kitagadott magyar nemzeti jelleg árvatortori hivatalának Topánfalván. A szerkesztőség nagy élvezettel olvasta a levelet és szívesen üdvözlétét küldi a kitagadott magyar nemzeti jelleg árvatortorának és a kárhazatos divatimádó pogányság egyetlen ellenségének. Szent Árpád István apostoli királynak ezer esztendő Magyarországon. Torma Jeremiás bátyáknak üdv és áldás az Urban.

Pályázat.

A kerelőszentpáli róm. kath. iskolaszék II-ik tanítói állásra pályázatot hirdet. Ezen állás évi javadalma: 900 kor. államségély, 100 kor. hitközségtől és 80 kor. lakbér. Kötelessége: az iskolaszék által kijelölt két, esetleg 3 osztály önálló oktatása.

Pályázati határidő: 1908. október 25.

Róm. Kath. Iskolaszék.

Van szerencsém a nagyon tisztelt közönség becses tudomására hozni, hogy a

Nagy Endre úr GYÓGYSZERTÁRAT

az új törvényszéki palota közelében átvettem és bőségesen felszereltem a mélyen tisztelt közönség igényeinek kielégítésére.

Kiváló tisztelettel
Bodnár Antal,
gyógyyszerész.

Alapított 1840-ben.
1890-ben állami ezüst-
éremmel kitüntetve. ::

Hönig Frigyes

cs. és kir. szabadalmazott
haranggyár, A R A D,
Rákóczy-utca 11—28.

Ajánlja a hangoknak elő-
revaló meghatározásával

saját találmányú cs. és kir. szabadalmazott harangjait, melyekkel igen tetemes súlú és ármegtakarítás éretik el, p. o. egy ilyen szabadalmazott 260 klg. súlyu harang hangja egy más régiebb szerkezetű 460 klg. harang hangjával egyenlő.

A legújabb ingó rendszerű forgatható vasharang felszerelést, melyek a tornyot nem rázkodtatják, járásuk oly könnyű, hogy egy gyermek is több harangot húzhat egyszerre.

Régi harangoknak ilyen forgatható könnyen húzható vasszerelésre való átalakítását. — Repedt harangoknak újraváló öntését vagy csekély felülízütes mellett való becserelesét.

Tűzmentes és szilárd vasharang-állványokat.

Több évi szavatolás. Kedvező fizetési feltételek.

Képes árlapot és költségvetést díjmentesen küld.

Tisztasága 30.000 koronával szavatoltatik.

A konyhában és házbán

mindent, ami egyáltalában mosható és tisztítható, csakis

Schicht szarvasszappanával

Tisztítsunk. E szappan évtizedeken át folytatott beható és lelkiismeretes tanulmányozásnak eredménye. Mosóereje rendkívüli, szavatolt tiszta és ment minden káros keveréktől. Gond nélkül használható tehát minden tisztítási célra, még ott is, hol közönséges szappan felmondja a szolgálatot vagy különös gondosság szükségeltetik.

Papp György könyvnyomdája Gyulafehérvárt.

Legujabb könyvnyomda Alsófehérvármegyében.

Szállítója és nyomtatója:

a Nagyméltóságu és főtisztelendő erdélyi püspöki hivatalnak, a gyulafehérvári ev. ref. esperesi hivatalnak, az Erdélyi róm. kath. Irodalmi Társulatnak, a Gyulafehérvári róm. kath. főgimnáziumnak, a Gyulafehérvári kir. törvénytársaságnak és kir. ügyészségnek, Gyulafehérvár sz. kir. város tanácsának, a Gyulafehérvári takarékpénztár részvénytársaságnak, a Gyulafehérvári népbank részvénytársaságnak, a Gyulafehérvári „Julia“ takarékpénztár részvénytársaságnak, a Gyulafehérvári püspöki elemi és polgári leányiskolának, a Gyulafehérvári állami elemi és Gyulafehérvári iparos és kereskedő tanonciskolának, a Gyulafehérvári kir. közjegyzői hivatalnak, az összes ügyvédi irodáknak, a gyulafehérvári és vidéki nagyobb kereskedő cégeknek, a Gyulafehérvári „Johanna“ gőzmalomnak, a Zalatnai állami kőfaragó és kőcsiszoló ipari szakiskolának, a Zalatnai takarékpénztár részvénytársaságnak stb. és az erdélyrészi róm. kath. lelkészi hivatalok egy nagyobb részének.

◆◆◆◆◆ **Állandó kiadványai:** ◆◆◆◆◆

KÖZMŰVELŐDÉS

Politikai, társadalmi, rk. vallásirodalmi és szép-
* * * * * irodalmi heti közlöny. * * * * *
Az erd. róm. kath. Irodalmi Társulat
tulajdonában.
XXX-ik évfolyam.

Gyulafehérvári Hírlap

Politikai, társadalmi, szépirodalmi és közgazdasági
* * * * * hetilap. * * * * *
Saját tulajdonában.
XXVI. évfolyam.

Erdélyi Oltáregyes. Lap

Az oltáregyesületek hivatalos közlönye. V. évfolyam.
Megjelenik füzet alakban havonként egy-
szer két nyomtatott iv terjedelemben.
Előfizetési ára egész évre 2 korona.

E nyomdában jelentek meg továbbá és kaphatók a következő művek:

PÜSPÖKMEGYEI ZSINAT.

Írta: Forster János, szentszéki tanácsos.

Háromszáztizenkét sűrűn nyomtatott oldalon tájékoztat ezen, az olvasó külön észrevételeinek feljegyzésére szolgáló margóval ellátott vasos füzet a megyei zsinat megtartásának módjáról és szükséges előkészületeiről, az erdélyi speciális viszonyok tekintetbe vételével, a következő tartalom-jegyzék szerinti sorrendben: Előszó. — A zsinatról általában. — Megyei zsinat Erdélyben 1822-ik évben. — A kolozsvári 1848. évi zsinat. (?) — A megyei zsinat előkészítése, — összehívása, — helye és ideje, — tagjai, — hatásköre, — tisztviselői. — A zsinati ügymenet leírása. — A zsinat tárgyalási anyagáról. — A hitigazságok hirdetése. — A prédikálás, hitoktatás. — A szentségek. — A keresztség. — A bérmálás. — Az Eucharistia. — A bűnbánat. — Az utolsó kenet. — Az egyházi rend. — A házasság. — A papság tökéletes élete. — A testületi tisztesség. — A pap háztája. — Testületi szellem. — A zsinat egyéb teendői. — A szerzetesek ügye. — A hívő nép erkölcsi nevelése. — A hivatalos ügykezelés. — Az egyházi bíráskodás. — Zárószó.

A füzet ára 2 korona. Bérmentes küldéssel 2 kor. 20 fillér.

Intenciók könyv.

(Liber intentionum.)

A szentmisék naponkénti folytatólagos végzésének kimutatására szolgáló rovatos könyv akár egyes áldozároknak, **ad personam**, akár nagyobb egyházak vagy szerzetestestületek sekrestyeigazgatói számára.

- Ára 1 kor. 60 fillér, portómentes küldéssel 2 korona. -

Az élet értéke és jelentősége.

Bilczewski József lembergi püspök körlevele a középiskolai tanulókhöz. Ford. Szporni János, főgimn. tanár.
Ára 20 fillér.

A gyermekek házi neveléséről.

Írta: Bálinth György. Ára 10 fillér.

Papi nyugdíj könyvecske. Ára 20 fillér.

Lelkészi hivatali nyomtatványok, püspöki, esperesi, lelkészi címmel nyomtatott levélpapírok, levélborítékok stb. stb. nagyraktára.